

knižná grafika - grafika knižná

knižná iluminácia - pozri *iluminácia*, *maľba knižná*

knižná ilustrácia - *ilustrácia knižná*

knižná maľba - termín čiastočne sa prekrývajúci s *ilumináciou*: iluminácia označuje *stredovekú* knižnú maľbu, ktorá však bola vývojovo najdôležitejším obdobím knižnej maľby; knižná maľba sa objavuje už v egyptskom období Novej ríše 1500 pr.Kr. v *Knihách mŕtvych* (chronológia pozri *egyptské umenie*); ovplyvnila antickú a *ranokresťanskú* knižnú maľbu (4.-6.st.; pozri podrobnejšie *iluminácia*) na zvitkoch aj *kódexoch*; po rozšírení *knihtlače* stratila iluminácia v *Európe* 16.st. význam > nahradená *kolorovanými* knižnými tlačenými *ilustráciami* (pozri *drevorez*, *drevoryt*, *mediryt*), v 19.st. *litografiou farebnou* a v 20.st. *svetlotlačou*; pozri *rágamála*; *menológia*; *záves* (Baleka); *záhrada lásky*, *Prebohaté hodinky vojvodu z Berry*

knižná maľba česká - v období z konca 11.storočia dôležitá skupina *evanjeliárov*, z ktorých vyniká korunovačný *Evanjeliár Vratislava II.* z 1085 (dielňa břeňovského benediktínskeho kláštora); okrem pražského centra ďalším ohniskom Olomouc: *Horologium olomoucké* z 1136-1137; *Sedlecký antifonár* predstavuje dielo ovplyvnené byzantskou knižnou maľbou; západnými okruhmi (pozri *iluminácia*) ovplyvnený *kódex Elišky Rejčky* a *Pasionál Přemyslovny Kunhuty* z 1312-1321; regionálny štýl knižnej maľby vznikol vo dvorských rukopisoch *Karola IV.*, maľovaných Majstrom *Liber viaticu*, maliarom *Misálu Jána Středy*, Jánom z Opavy a ď.; záujem o knižnú maľbu podporovaný priamo *Václavom IV.* > počas jeho vlády knižná maľba vedúcim umeleckým odborom (pozri *Bible Václava IV.*); počas *husitských* vojen *iluminácia* takmer výhradne biblických *rukopisov* a aj v nich doznieva predošlé obdobie knižnej maľby z čias *Václava IV.*; v neskoréj *gotike* vyhranené osobnosti: Valentin Noh, Janíček Zmlený z Písku (pozri *Jenský kódex*); v 16.st. pokles *iluminácie* na remeselnú úroveň a vystriedanie knižnou tlačenou *ilustráciou* (pozri *drevorez*); posledným dozvukom knižnej maľby boli práce Jiřího a Jakuba Hoefnagelovcov, dvorských *iluminátorov Rudolfa II.*; pozri *Bible boskovská*, *Bible Konráda z Vechty*, *Antifonár sedlecký*, *matutinale*; *vinohradník* (Heinz-Mohr); *Bible písaře Johánka ze Strělek*, *Bible Václava IV.* (Baleka)

knižná maľba indická - *indická knižná maľba*

knižná maľba írská - *írská knižná maľba*

knižná maľba karolínska - pozri *záves* (Baleka)

knižná maľba regensburgská - *regensburgská knižná maľba*

knižná maľba stredoveká - *stredoveká knižná maľba*

knižná obálka - *knižný prebal*

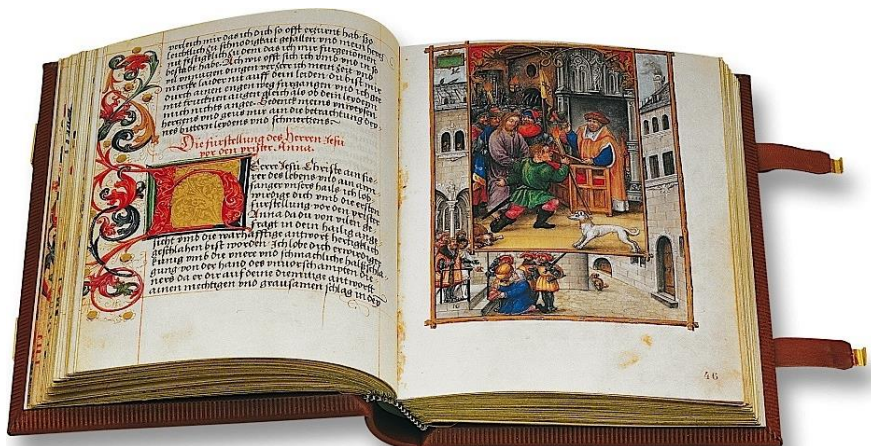
knižná tlač - *knihtlač*

knižná väzba - *doublure*; spôsob zviazania a opracovania dosiek knihy (pozri *väzba 2*); vyvinutá z antického *diptycha*; od raného *stredoveku* viazanie liturgických kníh do drevených dosiek, pokrytých drahým materiálom, zdobeným slonovinou, kovom rytým alebo reliéfne tvarovaným; neskoršie drevené dosky poťahované kožou (pozri *marokén*, *šagrén*, *pergamen*) s kovaním a sponami, s tlačenou a zlátenou výzdobou alebo *intarziou*, dosky poťahované *hodvábom* (napr. perzská knižná väzba); v neskorom *stredoveku* *koža* zdobená aj *slepotlačou*; *renesancia* počas ktorej sa súbežne šírila aj *knihtlač* prinášala nové prvky vyplývajúce z väčšej prístupnosti a nového obsahu (vynikli najmä francúzske a talianske knižné väzby); záujem o umelecké vypracovanie knižnej väzby postupne klesal, úpadok umeleckej hodnoty v 19.storočí a nasledovná reakcia v hnutí *craft-spirit* (J. Ruskin, W. Morris a ď.); knižná väzba predstavuje výtvarnú zložku knihy, odráža dobový umelecký štýl, duchovnú a hmotnú kultúru, funkciu knihy; pozri *knihviazačstvo*; *predrománske umenie*, *maureska*; *fleuron*; *supralibros*; *paperback*; *predsádka*, *oriezka*, *puncovanie* (Technický náučný slovník), *reliéfna tlač*; *bibelot*; *väzba 2*

<http://www.facsimilefinder.com/facsimile/314/golden-book-of-pfaefers>

Zlatá kniha Pfäfers (1070 - okolo roku 1400, kláštor Reichenau a Pfäfers, Nemecko, Švajčiarsko)

Glockendonská kniha hodín (1534, Norimberg)

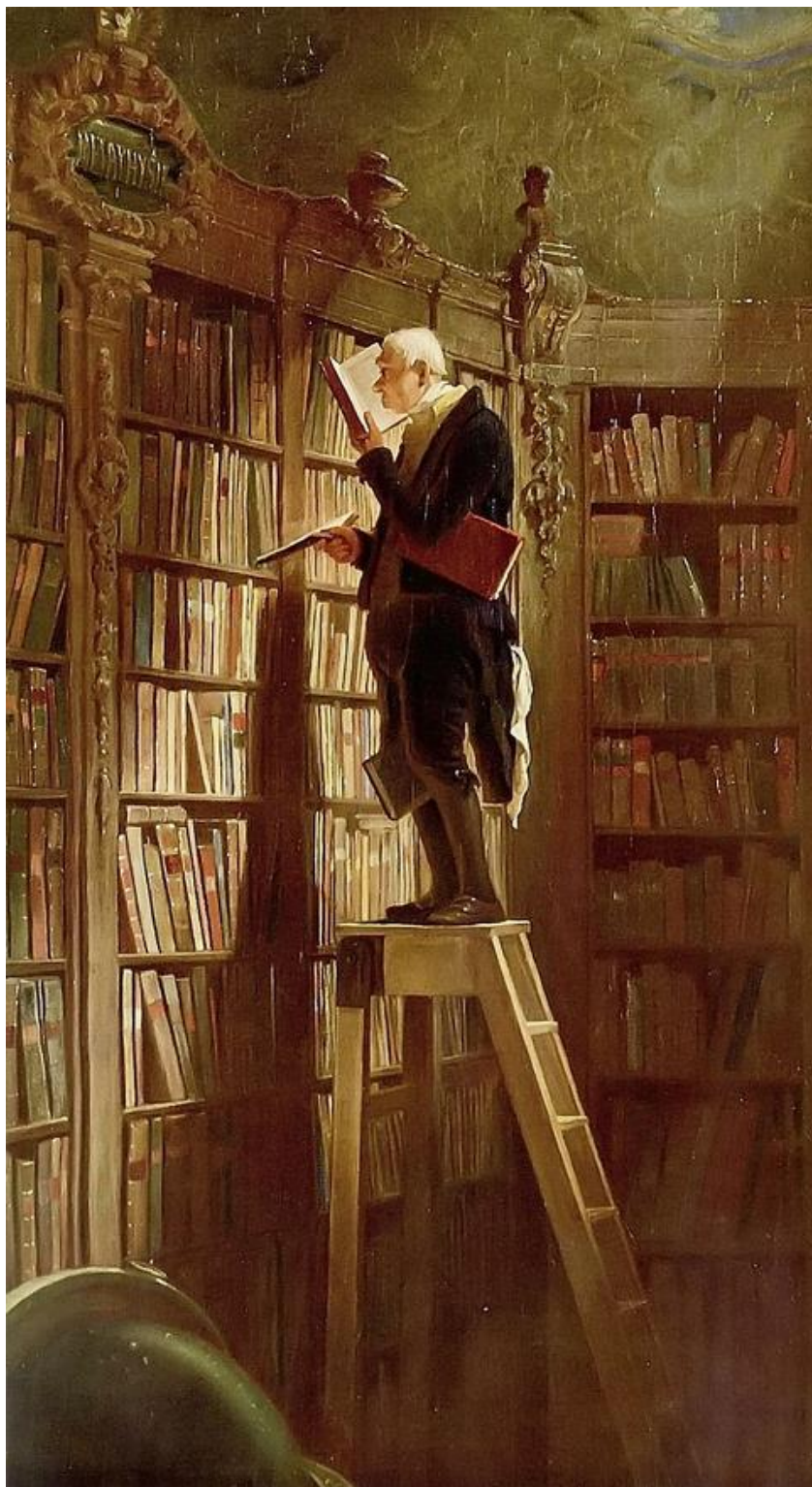
Nitriansky evanjeliár (10.-11.st.)

knižná výzdoba - *dekoratívna zložka knihy*, do ktorej patrí *iniciály*, *linky*, *rámovanie*, *písmové* a *typografické* prvky, *signet*, *vineta*, *ilustrácia* alebo *iluminácia*, pokiaľ sú súčasťou týchto zložiek (napr. v spojení s iniciálami); knižná výzdoba sa vyvinula už u *kódexu* a venoval sa jej spoiatku *pisár* textu; v *románskom* stredoveku došlo ku špecializácii a knižnej výzdobe sa venovali *iluminátori*; pozri *linka*

knižnica - v súčasnosti je najväčšou knižnicou na svete Kongresová knižnica vo Wahingtone (Library of Congress) s viac ako 32 miliónmi zväzkov kníh v 470 jazykoch sveta; *patrónkou* knižníc je *Katarína Alexandrijská*; pozri *bibliotéka*, *panta rhei*

F. Bruner: Únavná konferencia (19.st.)

C. Spitzweg: Knihomol' (1850)

M. N. Pajot: Don Quichotte - Knižnica (2004)

knižnica Alexandrijská - *Alexandrijská knižnica*
knižnica Ašurbanipalova -

http://ru.wikipedia.org/wiki/%D0%91%D0%B8%D0%B1%D0%BB%D0%B8%D0%BE%D1%82%D0%B5%D0%BA%D0%B0_%D0%90%D1%88%D1%88%D1%83%D1%80%D0%B1%D0%B0%D0%BD%D0%B8%D0%BF%D0%B0%D0%BB%D0%B0

knižnica Bodleyho - *Bodleyho knižnica*
knižnica Národná (v Prahe) - *Národná knižnica (v Prahe)*

knižné umenie - druh umeleckej tvory zameraný na *knihu* v jednotlivostiach aj celku; tvorba knihy ovplyvnená výtvarným názorom, technickými možnosťami a účelom; zahŕňa *knižnú väzbu, knižný prebal/knižnú obálku, predsádku, frontispic, patitul, písmo, typografiu, výzdobu, ilustráciu*; úsilie tvoriť podľa určitých zásad, ktoré rešpektujú použitý *materiál* a *písmo* zrejme v Egypte a antike (osobitná pozornosť venovaná náboženským textom; pozri *Knihy mŕtvych, zvitok, kódex, linka*); vrchol knižného umenia v stredovekých *rukopisoch*, ktoré ovplyvnili aj tlačene knihy (pozri *knihtlač*); remeselný a umelecký úpadok v 19.st. s nasledovnou reakciou v podobe hnutia za obnovu *krásnej knihy* (pozri *Arts and Crafts Exhibition Society, Kelmscott Press Ashendene Press, Doves Press*); základne pre obnovenie knižného umenia na *umeleckopriemyselných školách* v

Lipsku, Mnichove, Prahe a inde; knižné umenie reprezentované na svetových výstavách, odozva aj medzi knižnými grafikmi novej vecnosti, konštruktivismu a ďalších výtvarných smerov

knižné maliarstvo inzulárne/knižné maliarstvo ostrovné - ostrovné knižné maliarstvo knižnica - pozri *opátstvo St. Gallen*

http://en.wikipedia.org/wiki/File:Oxford_Library_of_Christ_Church.jpg

knižnica Alexandrijská - Alexandrijská knižnica

knižný prebal/knižná obálka - Baleka: obal z papiera alebo z umelých hmôt, niekedy aj kovových fólií alebo iných materiálov, ktorý chráni knihu a súčasne prináša základné informácie: *autor, titul, názov nakladateľstva*; ak knižný prebal nemá text, nazýva sa *nemá obálka*; knižná obálka riešená typograficky, reprodukciou alebo fotomontážou a farbou, štruktúrou papiera, reliéfnou razbou (pozri *slepotlač*); najstaršie rukopisy chránené obálkami z *pergamenu* alebo *kože*; prvú papierovú obálku zaviedol pravdepodobne v pol.15.st. augsburský kníhtlačiar J. Schönsperger; pozri *grafika knižná*

Knoller Martin - (†1804); rakúsko-taliansky maliar pôsobiaci v Taliansku; známy svojimi freskami a oltárnymi obrazmi; jeho práce majú charakter *baroka* aj *rokoka*; medzi jeho žiakmi bol Giuseppe Mazzola; pozri *talianski maliari 18.st., rakúski maliari 18.st.*

http://en.wikipedia.org/wiki/Martin_Knoller

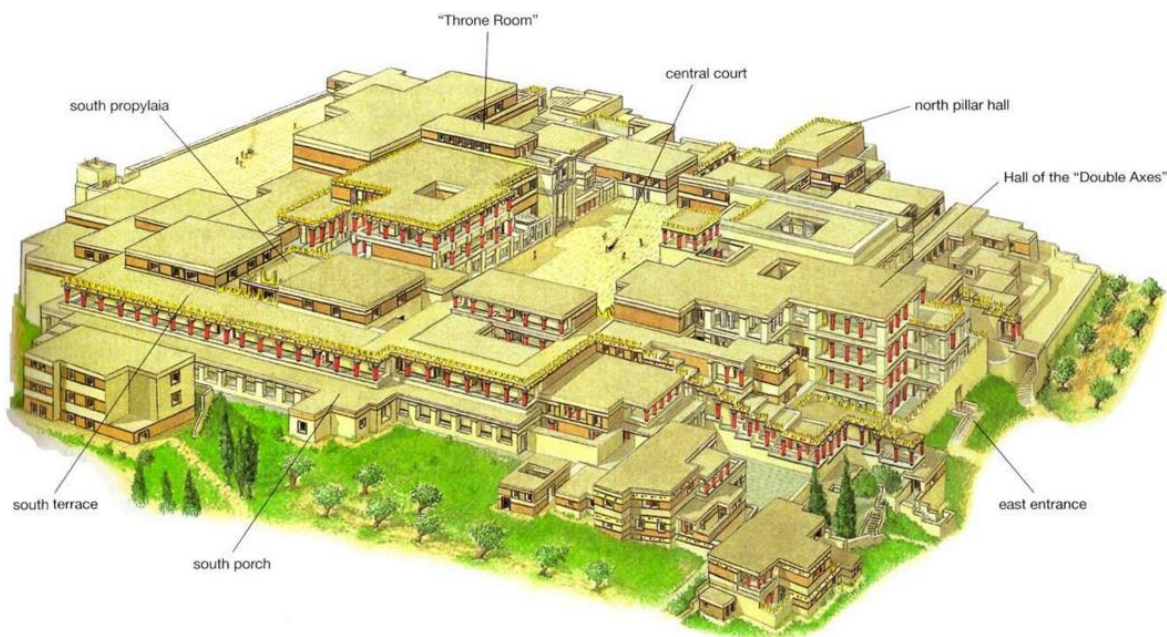
M. Konoller: Nanebovzatie Panny (výrez, 1774)

Knossos - staroveké mesto na severnom pobreží *Kréty* s rozsiahlou palácovou stavbou z 1.-2.fázy stredného obdobia *mínojského umenia* 2000-1750 pr.Kr. (tzv. prvého palácového obdobia), zničené *zemetrasením* okolo 1750 pr.Kr.; opätovne vybudovaný tentoraz už poschodový palác zložitého pôdorysu, pochádza až z druhého *palácového obdobia* 1570-1400 pr.Kr. (3.fáza stredného

mínoika, pozri *mínojské umenie*); v staroveku Grékmi považovaný za sídlo mýtického *Mínoa* a podľa kultových dvojbritových sekier (*labrys*), používaných aj ako *dekoratívny prvok*, nazývaný *labyrinthos*; stĺpy knosského typu sa zužujú smerom dole (pozri *krétsky stĺp*); pozri tzv. *palácový štýl*; *Potnia*; *Theseus*, *Minotaurus* (Zamarovský)

<http://it.wikipedia.org/wiki/Creta>

http://it.wikipedia.org/wiki/Palazzo_di_Cnosso

Rekonštrukcia paláca Knossos

knovízska kultúra - podľa lokality Knovíz pri Slanom; kultúra mladšej a neskorej doby bronzovej (13.-8.st.pr.Kr.) v stredných a západných Čechách; patrí do okruhu kultúry *popolnicových polí*; nadväzuje na predošlú *mohylovú kultúru*; doložené rituálne *ľudožrústvo* a množstvo zohavených tiel v *odpadkových jamách*; mladším vývojovým typom knovízskej kultúry bol tzv. *štítarský typ* v neskorej dobe bronzovej (10.-8.st.pr.Kr.); úzko príbuzná s *milavečskou kultúrou*; pozri *etážové nádoby*

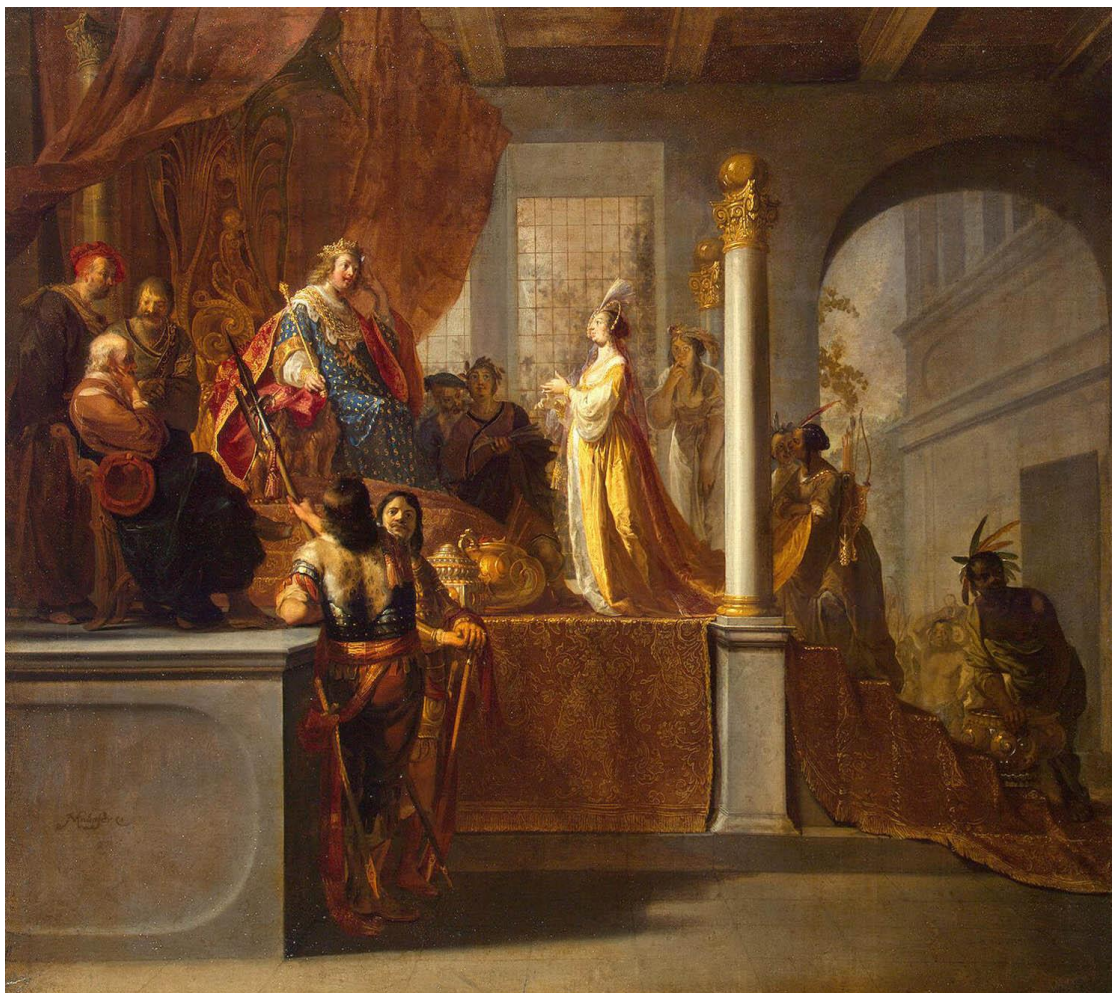
Knüpfer Nikolaus - (†1655); maliar *holandského zlatého veku*; maľované drobné obrazy s biblickými, literárnymi a mytologickými témami, okrem populárnych žánrových diel svojej doby; jeho postavy sú často v nezvyčajných pózach; maľoval plynulé línie s bielymi akcentmi; pozri *holandskí maliari zlatého veku*

http://en.wikipedia.org/wiki/Nikolaus_Knüpfer

https://www.google.sk/search?q=Nikolaus+Knupfer&esv=2&biw=1852&bih=995&tbm=isch&imgil=_QmqpDCO0VS3dM%253A%253Bi2VOd2T42DZ43M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.mystudios.com%25252Fartgallery%25252FN%25252FNikolaus-Knupfer%25252FBrothel-Scene-1630s.html&source=iu&pf=m&fir=_QmqpDCO0VS3dM%253A%252Ci2VOd2T42DZ43M%252C_&usg=_HDiOJ65on-b1D99UvaZtiiY4xb0%3D&ved=0CDMQyjc&ei=FhmGVlrrCcraurFgZAG#facrc=_&imgdii=_&imgrc=_QmqpDCO0VS3dM%253A%253Bi2VOd2T42DZ43M%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.mystudios.com%25252Fartgallery%25252Fpaintings%25252F91501-92000%25252F91570%25252Fsize1.jpg%253Bhttp%25253A%25252F%25252Fwww.mystudios.com%25252Fartgallery%25252FN%25252FNikolaus-Knupfer%25252FBrothel-Scene-1630s.html%253B600%253B462

N. Knüpfer: Herkules získal opasok Hippolyty (1.pol. 17.st.)

N. Knüpfer: Kráľovná zo Sáby pred Šalamúnom (17.st.)

kobaltitan zinečnatý - kobaltová zeleň

kobaltová červená - červené *syntetické farbivo*, chemický zložením fosforečnan alebo arseničitan kobaltnatý

kobaltová modrá - *modrá kobaltová/modrá Thénardova/Bleu de Thénard/smalt*

kobaltová violet' - bezvodý fosfát alebo arzenát kobaltu, prípadne zmes obidvoch zložiek; fosfát má temnejší odtieň, strednú *textúru* a kryvosť; veľmi stály vo všetkých technikách; drahý *pigment*, jedovatý pre svoj obsah arzenu

Smith: *farbivo anorganické*; chemické vzorce:

$\text{CO}_3(\text{PO}_4)_2 \cdot 8\text{H}_2\text{O}$ (ružová)

$\text{CO}_3(\text{PO}_4)_2 \cdot 4\text{H}_2\text{O}$ (sýta violet')

$\text{CO}_3(\text{PO}_4)_2$ (violet') v indexe farieb pod názvom *Pigmentová violet' 14*; červená až modrofialová; *opacita*: nepriehľadná; *farba olejová, akvarelová, akryl, keramika*; po prehĺtnutí kobaltu môže dôjsť k chronickej otrave; v maliarskych kurzoch môže byť nahradzaná *violet'ou mangánovou*

kobaltová zeleň - zeleň kobaltová

kobaltová žltá - tiež *aureolin*; niekedy chybne nazývaná *žltá indická*; žlté *syntetické farbivo*, chemicky hexanitrokobaltan sodný $\text{Na}_3[\text{Co}(\text{NO}_2)_6]$; *pigment*- žltý prášok používaný do *olejových a akvarelových farieb a k maľbe na sklo a porcelán*; farebne stála, rýchlo schne, malá kryvosť, nie je odolná proti kyselinám, zásadám a teplu

kobaltové sklo - sklo kobaltové

koban - *formát japonských drevených dosiek*

koberec - pozri *tapiéria, gobelín; bordúra, koltra; textilné umenie*

http://de.wikipedia.org/wiki/Kategorie:Werk_der_Textilkunst

V. M. Vasnecov: Lietajúci koberec (1880)

koberec buklé - pozri *buklé 2*

koberec kaukazský - pozri *kazak*

„koberec kráľovnej Matildy“ - **koberec z Bayeaux**

koberec lietajúci - *Lietajúci koberec*

koberec mongolský - v súvislosti s heslom *jurta*: mongolský koberec zakrývajúci vchod do jurty zdobený motívami *morskej vlny* s *apotropajným* významom; pozri *ornament*

koberec nástenný - pôvodne (v stredoveku na hradoch) bol každý koberec na stene a mal dekoratívnu funkciu a súčasne funkciu tepelnej izolácie; pozri *tapiséria*, *gobelin*

koberec orientálny – www:: ako test pravosti sa od nepamäti používal na orientálnych *bazároch* záťažový test: po koberci umiestnenom pri vchode do bazára sa nechalo prejsť niekoľko desiatok kusov rožného dobytká; ak po vykefovaní zostal koberec nepoškodený, išlo celkom určite o pravý ručne viazaný koberec; dnes je používaný obdobný záťažový test: keď sa človek postaví v topánkach na koberec a otočí sa na päte, na pravom koberci by sa mali vlákna vrátiť okamžite do pôvodnej polohy; pri strojovej výrobe zostanú vlákna stočené; vek koberca sa dá odhadnúť iba podľa opotrebenia okrajových strapcov, ak však medzi tým koberec nebol v oprave; určujúcim znakom kvalitných kobercov je počet uzlíkov; rátame je na rubovej strane; ak na desiatich centimetroch zvislého aj vodorovného radu napočítame sto uzlíkov, ide o koberec vynikajúcej kvality; vzory orientálnych kobercov nie sú náhodné; každá oblasť, každé mesto, má svoje tradičné *motívy*; iné vzory má iránsky *Tabriz*, tibetský *Nepál*, kurdský *Bidžar*, iné používajú tuniskí *Berberi*; podľa vzoru sa určuje miesto produkcie, aj názov koberca; podľa rozmerov jeho sa určuje druhotný názov; v tomto určovaní pomáhajú *katalógy*, ktoré by mali byť u predajcov orientálnych kobercov; v prípade koberca v hodnote nad sto tisíc korún je treba si vyžiadať posudok pracovníkov z Umelecko-priemyselného múzea; orientálne koberce nepodliehajú *móde*, ich cena neklesá, skôr naopak, a ich najväčšou úžitkovou hodnotou je fakt, že pravý „peržan“ sa neprešliape ani za sto rokov

koberec perzský - orientálny vlasový viazaný koberec (pozri *tapiséria viazaná*, *koberec orientálny*); pri jeho výrobe užívaný *senneh/perzský uzol*

koberec smyrnský - pozri *japrak*, *smyrnský uzol/gordes*; *tapiséria tkaná*

koberec z Bayeaux - tiež „koberec kráľovnej Matildy“

Baleka v súvislosti s heslom *románske umenie*: románsky koberec (1066-77), zobrazujúci víťazstvo Viléma Dobyvateľa pri Hasdingsu; vo výjave zobrazených 623 postáv, 202 koní, 52 psov a d. zvieratá, lode, stavby atď.; koberec *vyšíty* z podnetu kráľovnej Matildy, ženy Viléma Dobyvateľa a bol určený pre biskupa Odonu z Bayeaux, nevlastného Vilémovho brata; nie je tkaný, ani viazaný, ale je vlnou vyšívaným pásom plátna 50cm širokým a 70 cm dlhým; jeho výtvarný názor je ovplyvnený anglickou románskou *knižnou maľbou*, vychádzajúcou z tradícií *angloírskeho umenia*

koberec z pilín - španiel. tapetes de aserrín; jedna alebo viac vrstiev farebných pilín a prípadne aj ďalších doplnkových materiálov položených na zemi ako dekorácia; pilínové koberce sú tradične vytvorené ako pozdrav pre náboženské *procesie*, ktoré cez ne chodia; tradícia zdobenia ulíc týmto

spôsobom začala v Európe a bol prinesená k americkým Španielom; tradícia ešte pretrváva v Mexiku, Strednej Amerike, častiach Južnej Ameriky a niektorých častiach Spojených štátov, ale je najsilnejšia v Mexiku a Strednej Amerike; najtradičnejšie použitie týchto kobercov je pre procesiu súvisiacu so *Svätým týždňom* v Mexiku a Strednej Amerike a *Corpus Christi* v Spojených štátoch; v Mexiku ich použitie bolo rozšírené na procesie venované patrónom, rovnako ako na Deň mŕtvych, a to najmä v centrálnom Mexiku; tradičné koberce v Mexiku a Strednej Amerike sú vykonávané z farebných pilín; používajú sa však aj iné materiály, ako sú kvety, ihličie, ryža, ovocie, farebný piesok, popol; z prírodných farbív je to indigo, mandľové škrupiny a dnes už stále viac aj komerčné farbivá; jemnejšie a kompaktnějšíe piliny sa používajú na záver; väčšina tradičných kobercov začína vrstvou nefarbených pilín rozširovaných cez drevený rám; potom sa postriekajú tenkou vrstvou vody; vzory sú položené na záver; na hladkých uliciach a iných povrchoch môže byť návrh vypracovaný kriedou a vyplnený farebnými pilinami; existujú dva spôsoby, ako vytvoriť návrh: použitie formy alebo blany a práca od ruky; práca od ruky trvá dlhšie a vyžaduje viac zručnosti; po dokončení sa koberec postrieka sprejom

https://en.wikipedia.org/wiki/Sawdust_carpet

Časť koberec z pilín vyrobený pre Svätý týždeň v Antigua Guatemala s motívom quetzala

kobercová strana - angl. carpet page; druh abstraktnej iluminácie pokrývajúci celú alebo veľkú časť *titulnej stránky* vo forme abstraktnej dekorácie vytvorenej na spôsob koberca; tento typ iluminácie sa vyskytuje tak v ostrovných rukopisoch (pozri *inzulárne umenie*), židovských alebo islamských; v neskorších storočiach je ku kobercovému dekóru pripojená aj osoba; kobercová stránka sa nachádzala zvyčajne na začiatku časti rukopisu, napríklad, na evanjelizačných knihách pred každým evanjeliom; kobercové stránky sú charakteristickým znakom inzulárnych iluminovaných rukopisov; sú predovšetkým s geometrickými ornamentmi, ktoré môžu zahŕňať opakované formy zvierat, spravidla umiestnené na začiatku každého zo štyroch evanjelií v evanjeliári; obsahujú málo alebo žiadny text a sú vyplnené úplne s dekoratívnymi motívmi; sú odlišné od stránok venovaných vysoko zdobeným iniciálam, aj keď kobercovým štýlom výzdoby si môžu byť veľmi podobné; kobercové stránky sú tvorené žiarivými farbami, dynamickými linkami a zložitými prepletajúcimi sa vzormi; sú zvyčajne symetrické podľa horizontálnej a vertikálnej osi; podľa niektorých historikoch majú svoj pôvod v koptských dekoratívnych knižných stránkach a tiež môže ísť o prevzatie motívov dobovej zámočnickej výzdoby; vplyv na ne mohli mať aj orientálne koberce a iné textílie; kobercové strany sú tiež v niektorých stredovekých hebrejských rukopisoch, kde sa nachádzajú pri otvorení hlavnej časti knihy; islamské rukopisy, najmä Qu'rans, často majú strany úplne venované komplexným geometrickým dekoráciám, ale termín kobercová strana sa pre ne zvyčajne nepoužíva; porovnaj (*labyrint (rukopisy)*); pozri *ikonografia iluminovaných rukopisov*

https://en.wikipedia.org/wiki/Carpet_page

https://www.google.sk/search?q=celtic+plait+work&espv=2&biw=1845&bih=995&tbm=isch&tbq=u&source=univ&sa=X&ved=0ahUKEwijoZ73p9XOAhUEVxoKHf6C-UQsAQIjw#tbm=isch&tbs=ring%3ACY9FXkJPmRHyljhxwY_1Tw0G4Z0nG0CU9ZGAZfn1ntcOiKGLhfPpEKPf5jCRMBqyWSFJmbnBU8VOfr7HeaTP02YPzbSoSCXHBj9PDQbhnESiUsw

[2s9-sZKhIJSbQJT1kYBkRLC27_1-iz_1rIqEgl-fWe1w6IoYhHfb8fBqIQswSoSCeF8-kQo9_1mMEfIZphIO_1DZEKhIJJEwGrJZIUmYRVc15CbA11ZoqEglucFTxU59HsRFdfe595ZUe6ioSCd5pM_1TZg_1NtEeL9FBlepY9D&q=celtic%20plait%20work](#)

Kobercová strana Lukášovho evanjelia (keltský uzol, Lichfield evanjeliá, 698 a 800)

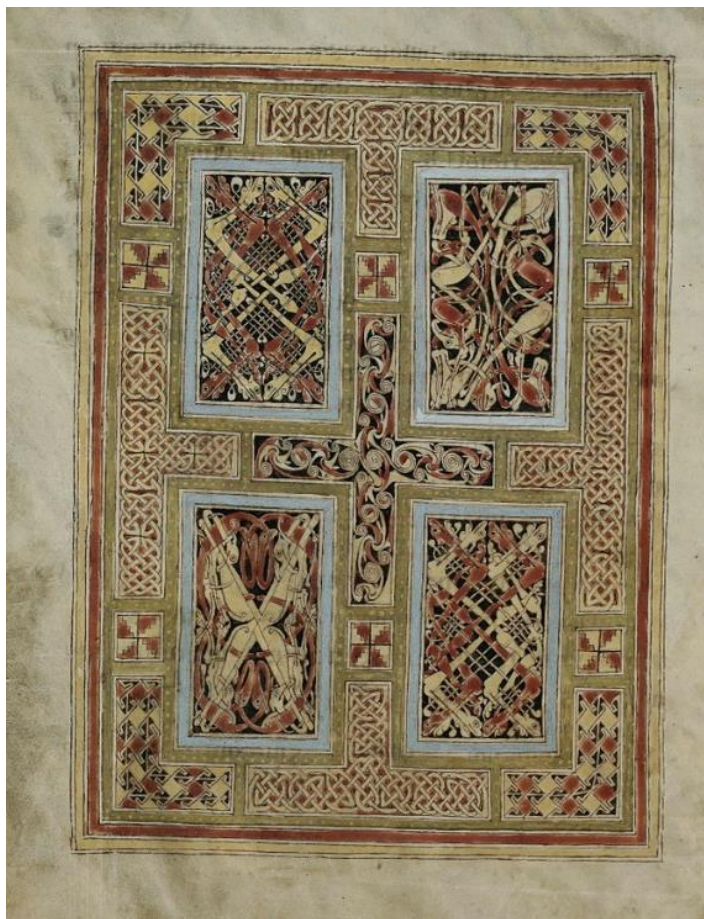
Kobercová strana evanjelia svätého Marka (evanjeliár kláštora pri Northumberlande, Lindisfarne, okolo 700)

Kobercová strana z evanjelia svätého Jána (kláštor pri Northumberlande, Lindisfarne, okolo 700)

Kobercová strana z evanjelia svätého Jána (kláštor pri Northumberlande, Lindisfarne, okolo 700)

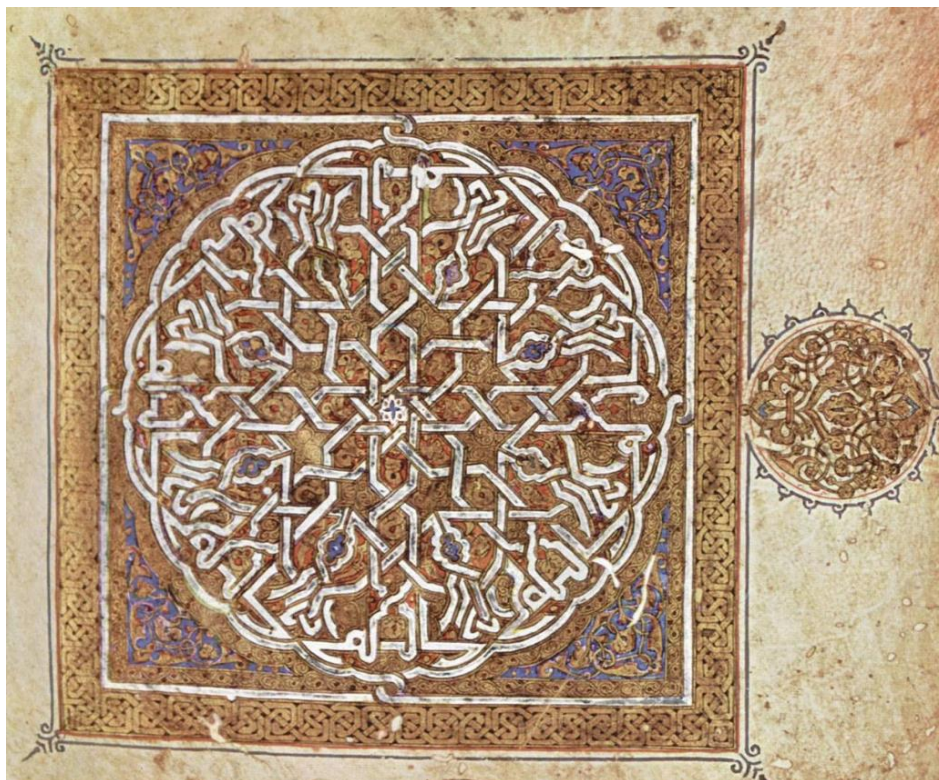
Kobercová strana (Evanjelium St. Gallen, 8.st.)

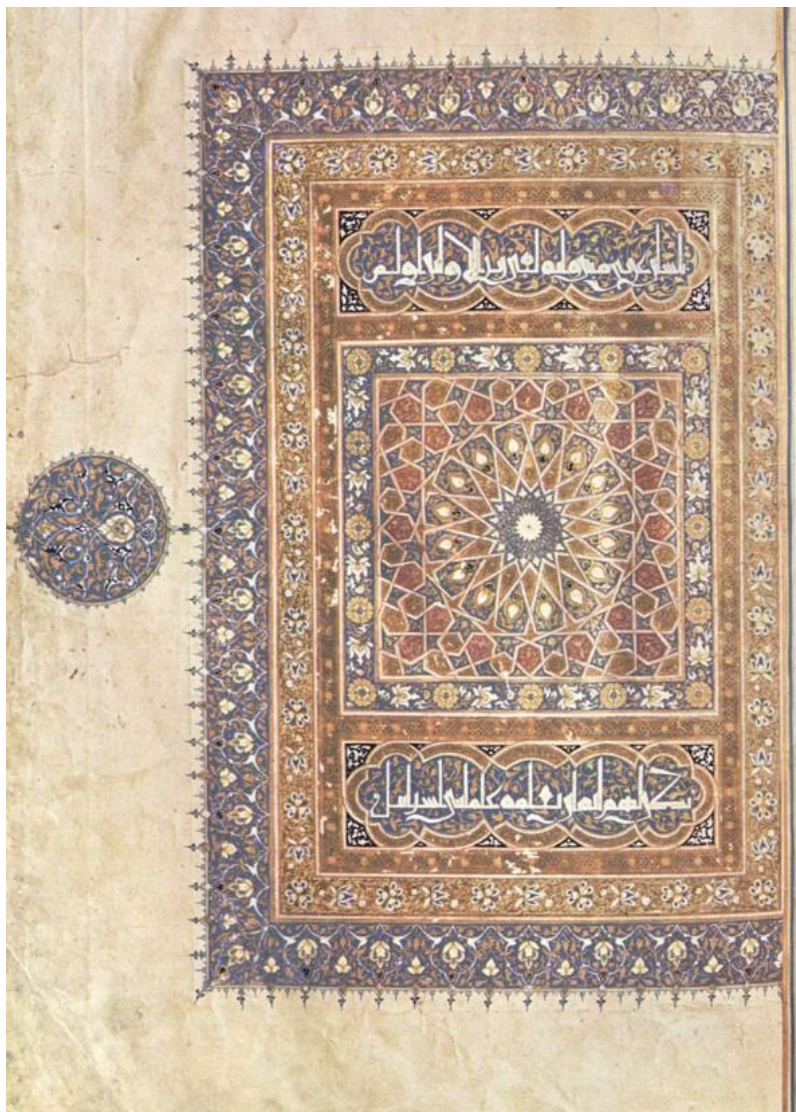
Kobercová strana z evanjelia Lindisfarne (7.st.)

Kobercová strana židovského rukopisu (Leningradský kódex, 1010)

Arabský maliar: Kobercová strana (islamský rukopis, 1180)

Arabský maliar: Kobercová strana (islamský rukopis, 1375)

kobercový štýl - štýl zdobenia keramiky v archaickom období gréckeho umenia (pozri attická keramika); pásy rastlinných ornamentov a zvierat najmä v korintskej a rhódsko-milétskej keramike (pozri aj iónsku fikelluru); pozri grécka keramika, grécke vázové maliarstvo, keramika grécka; Korint, Rhodos, Miletos

Koberger Anthony - (†1513); nemecký zlatník, tlačiar a vydavateľ; dominantné postavenie v prvotlačiach, úspešný kníhkupec diel z iných tlačiarňí; ako prvý založil v roku 1470 tlačiareň v Norimbergu; bol krstným otcom A. Dürera, ktorého rodina žila na rovnakej ulici; rýchlo sa stal najúspešnejším vydavateľom v Nemecku, pohlcujúcim svojich súperov; v priebehu rokov mal veľkú kapitalistickú spoločnosť, ktorá mala dvadsaťštyri strojov v prevádzke, tlač rad diel súčasne a zamestnávanie v jeho výške 100 pracovníkov; neustále zlepšoval svoje obchodné vyhliadky, vysielal na cesty agentov a nimi nadväzoval spojenie s kníhkupcami po celej západnej Európe, vrátane Benátok; tlačiarne prežili jeho svoju smrť len do 1526; rodinná firma sa vrátila ku zlatníctvu a klenotníctvu

http://en.wikipedia.org/wiki/Anton_Koberger

A. Koberger (tlač): Evanjelista Matúš (prvotlač, Kobergerova biblia, 1483)

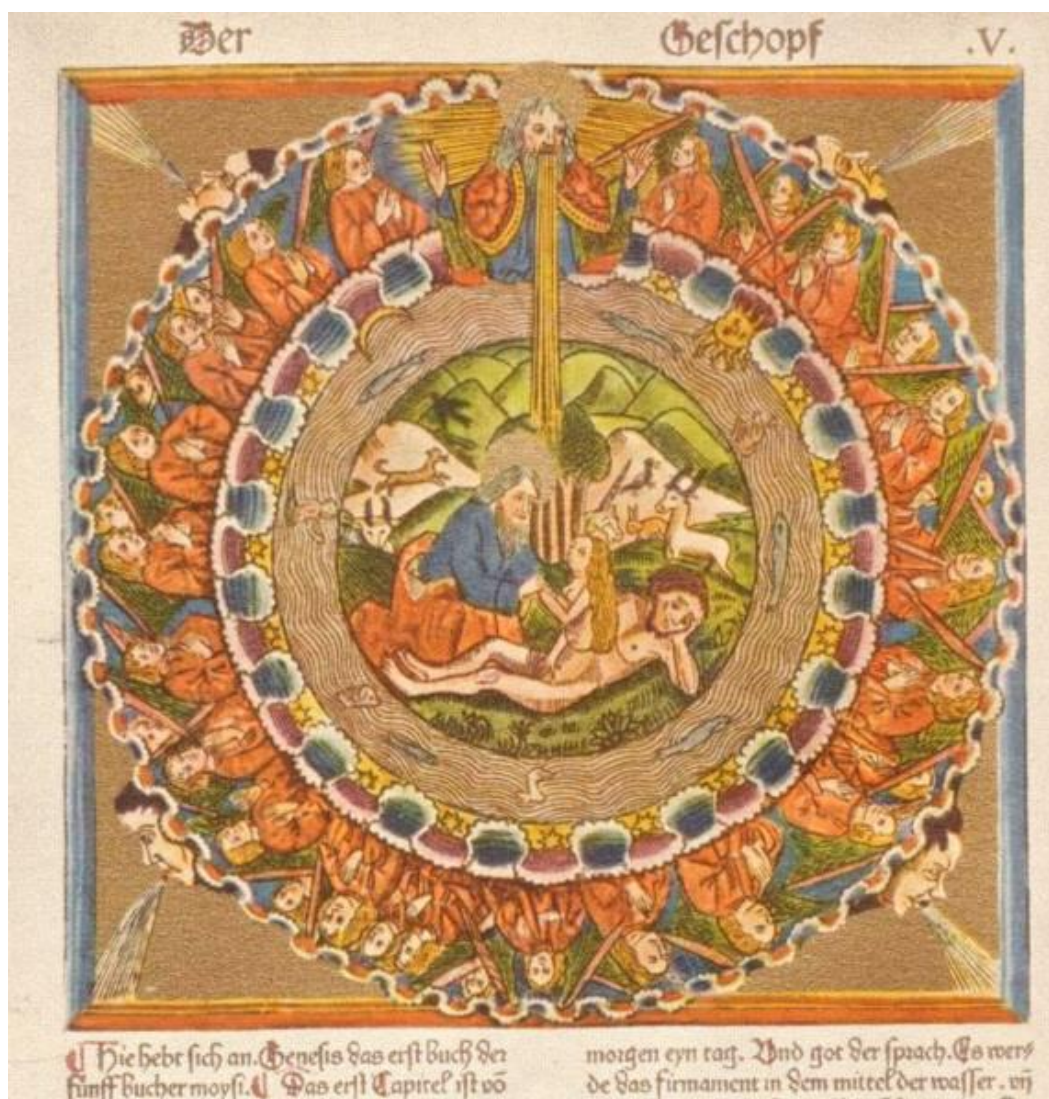

Marion pre Kobergerovu tlačiareň: Blázon tancuje na detskom koníkovi za posmechu detí (ilustrácia Vulgáty, 1520)

Kobergerova biblia - pozri biblia, dielo literárne

<https://www.google.sk/search?q=koberger+bibel&espv=2&biw=1849&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&sqi=2&ved=0ahUKEwjmw-RstLKAhWKwBQKHZteCWwQsAQIMA>

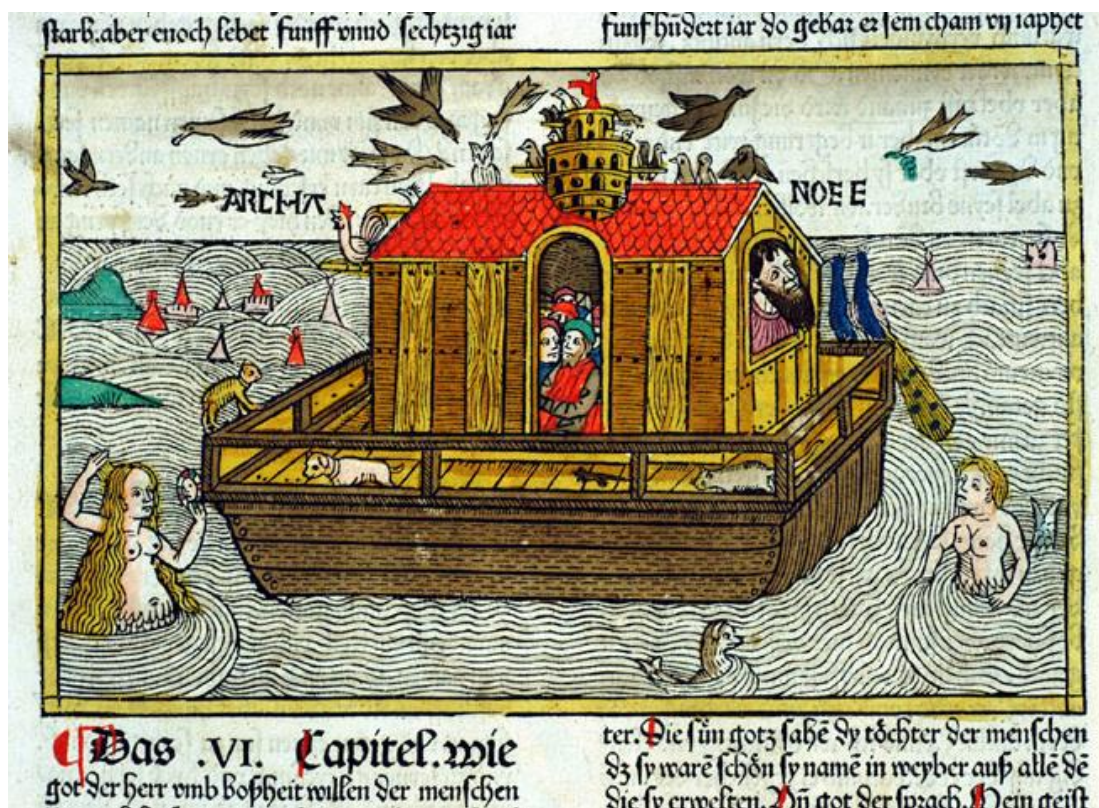
https://www.google.sk/search?q=koberger+bibel&espv=2&biw=1849&bih=995&tbm=isch&tbo=u&source=univ&sa=X&sqi=2&ved=0ahUKEwjmw-RstLKAhWKwBQKHZteCWwQsAQIMA#tbn=isch&tbs=rimg%3ACaRwyr9rh3VolIjWFrI2J44C47417bawZUziX1WA0uerLCiQR78a7L69HGSgqTotLI57OaPHoc4nqNY73HENn-HPSoSCdasVEjYnjgLERdeLsHVR8J1KhIJvjXttrBITMRP5Lg-Dhw6WgqEgmJfVYDS56ssBF7D95NBY03LSoSCaJBHvxrsvr0EdtK7XNInbWvKhIJcZKCpOi0sjkRga0_1TKCtVL4qEgns5o8ehzieoxEmbgEV8rqnfCoSCVjvccQ2f4c9Ef2PTli9SUwA&q=koberger%20bibel&imgc=XAEJhu4114mZOM%3A

Stvorenie Evy (Kolbergerova bible, 1483)

Kain zabíja Ábela (Kobergerova bible, 1483)

Archa Noemova (Kobergerova bible, 1483)

Archa Noemova (Kobergerova bible, 1483)

Faraónova dcéra vylovila dieťa Mojžiša (Kobergerova bible, 1483)

Mojžiš prijíma desatoro prikázaní (Kobergerova bible, 1483)

Batšeba a Šalamún (Kobergerova bible, 1483)

Apokalyptickí jazdci (Kobergerova bible, 1483)

kobka - murovaný priestor s bezpečnou uzáverou; pozri *interiér*; *priestor uzatvorený*; *väzenie*

Guercino: Sv. Ján Krstiteľ navštívený Salome vo väzení (17.st.)

P. P. Rubens: Rímska caritas (1612)

kobka podzemná - *podzemná kobka*
Kobliha František -

<http://frankzumbach.wordpress.com/tag/dead-of-night/page/4/>

kobra - v *egyptskej mytológii* posvätný *had*, stelesnenie bohyně *Vadžet*; symbol božskej a kráľovskej *moci*; podľa starého mýtu „slnečné oko boha *Réa*“, zrodené z jeho lúčov; takto zrodenú kobru si boh *Ré* alebo *Hór* nasadil na hlavu ako *diadém* a neskoršie preniesol na hlavu *faraónov*; členka s kobrou, ktorá má vztýčenú hlavu, sa nazýva *ureus*; pozri *Vedžo*, *Vadžet*, *Kebhut*; *Kleopatra*; porovnaj okrídlené kobry na palestínskych *pečatidlách*

Egyptská bohyňa Vadžet v podobe kobry (reliéf chrámu kráľovnej Hatšepsut, Deir el-Bahar, tébska nekropola, Egypt)

Volavka a had (nástená maľba, Casa degli Epigrammi, Pompeje, 1.st.)

Kobra bohyňa/Asp Arata/Weret Heka -

<http://nl.wikipedia.org/wiki/Cobragodin>

kobyľia hlava - pozri *oblúk kobyľia hlava*

kobylky - nesprávne *lúčny koník*

Baleka: v *kresťanstve* (pozri *kresťanské symboly*) symbol *božieho trestu* a *hnevu* (pozri *bič boží*); jeden z *apokalyptických motívov*: mrak kobyliiek (pozri *Zjavenie*: rozlomenie siedmej pečate) zakryje aj slnko a zničí úrodu všade, kam dosadne; ku kobyľkám prirovnávaná potom aj presila nepriateľského vojska pustošiaceho krajinu (*politická grafika*); kobyľky symbolizujú aj *kacírov/heretikov* alebo vyslancov *pekla*, ktorí majú za úlohu podrobiť ľud novým skúškam; kobyľky aj symbolom usporiadanosti a vedomej kázne, symbolom svätých mužov, ktorí neustále klesajú ku hriešnej zemi a vytrvalo sa pokúšajú vzlietnuť k nebu, aby dosiahli duchovné ciele svojho života; pozri *Nahum, Joel; hmyz, zviera*

Bieddermann: podľa pápeža *Gregora Veľkého* (†604) je kobyľka spolubojovníkom *Krista* proti *pohanom* a pre svoju schopnosť *zvliekania* symbolom *zmŕtvychvstania* Spasiteľa; stredoveké *bestiáre* ich priradzovali k *červom*; v starej *Číne* symbolizovala kobyľka na jednej strane *požehnanie* potomstvom, ale na druhej strane roje kobyliiek pokladali za symbol porušenia poriadku sveta; pozri *atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; zviera*

M. Wolgemut, W. Pleydenwurff, H. Schedel: Krdle kobyliak v Taliansku (Norimberská kronika, 1493)

Bosschaert ml.: Jablká, hrušky, broskyne a vlašské orechy na cínovom podnose (17.st.)

J. van Kessel St.: Hmyz (17.st.)

Kobylky (Zjavenie Jána) - Trápenie kobylkami

kocka - český termín krychle; kocka zodpovedá symbolu štvorca; pozri Kaaba, symboly grafické; matematika; kubizmus, kubus

kocka javisková - javisková kocka

kocková hlavica - hlavica kocková

„kockovanie“ - väzba „kockovanie“

„kocky sú hodené“ –

http://it.wikipedia.org/wiki/Alea_iacta_est

http://de.wikipedia.org/wiki/Alea_iacta_est

Rímske hracie kocky

kocúr - Heinz-Mohr v súvislosti s heslom *obdobia života*: kocúr je symbolom sedemdesiatročného muža; pozri atribúty, symboly, alegórie a prirovnania; mačka; zvierá

J. Lada: Dobrodružství kocúra Mikeše (ilustrácia rozprávky)

J. Lada: Dobrodružství kocúra Mikeše (ilustrácia rozprávky)

J. Lada: Bartoši, Bartoši, máš kocoura na koši (ilustrácia riekanky)

J. Lada: ABCEDE, kočka přede, kocour motá, pes počítá (ilustrácia knižky Moje abeceda)

***koč, kočiár** - pozri voz

G. ter Borch II: Vstup holandského vyslanca Adriaana Pauwa do Münsteru (1646)

F. Goya: Prepad zlodejov (18.-19.st.)

M. de la Cruz Vázquez: Veľtrh na Plaza de la cebada v Madride (1770-1780)

***koč imperiálny - imperiálny koč**

kočárový lak - lak kočárový

kód - pozri *Vojničov rukopis*

„kód biblický“ - „biblický kód“

Kodaň-porcelán - porcelánka založená 1763, s významnou produkciou od 19.storočia; známa jemnou farebnosťou (modrá, šedá, hnedá); značka: tri vlnovky pod *glazúrou*; pozri *porcelán*

Kodet Emanuel - (†1954); český sochár, maliar a grafik; jeho životným dielom sa stala postava Jana Žižku pri Sudoměři, šestnáštmetrový monument z r. 1925; pozri *českí maliari, českí sochári, českí grafici*

http://cs.wikipedia.org/wiki/Emanuel_Kodet

E. Kodet: Pamätník Jana Žižku pri Sudoměři

kódex - lat. codex, z lat. caudex – „drevený kmeň, drevený klátik, písacia tabuľka“

1.rukopisná *kniha* písaná na *papyruse*, *pergamene* alebo *papieri*; vo svojej najstaršej podobe niekoľko drevených tabuliek potiahnutých voskom (*diptychon*, *triptychon*, *polyptychon*), do ktorých sa rylo kovovým písátkom; tabuľky zviazané šnúrkou alebo remienkom vytvárali klátik; od 2.st.po Kr. namiesto drevených tabuliek používaný dvojhárok papyrusu (pozri Nový biblický slovník: *papyrus*) a od 4.st. *pergamenu* remienkami spájaných do väčších zložiek *kvaternov* a *sexternov* (pozri *codex rescriptus*, *palimpsestom/palimpsest*); hladkosť pergamenu umožňovala rýchlejšie písanie, oškrabanie a umytie napísaného, aby sa dal opäť použiť; kódex rozšírený od 4.-5.storočia, kedy vystriedal dosiaľ užívané *zvitky* (*evanjelia* z 1.st. ešte na *zvitkoch*); označenie kódex určuje tvar knihy; bol skladný, účelný, uľahčoval orientáciu vo vnútri textu; používaný pre vreckové, cestovné a darčekové knihy s textami *Homéra*, *Ciceróna*, *Ovidia* alebo *Martiala*; používaný rímskym právnickom > kódex prenesene znamená záväznú právnu alebo etickú normu; kódex zovšeobecnel v *stredoveku*, od 14.storočia písaný na *papieri*; vo svojej počiatočnej podobe mal 2-9 strán (najčastejšie štyri), do 4.storočia mal rozmery 5x6,5cm, neskôr 12x40cm, obľubu dosiahli takmer štvorcové *formáty* 14x12cm a 26x23cm; v priebehu vývoja ustálený pomer strán k *zrkadlu*, typ a veľkosť *písma*, odseky (čes. odstavce) a *iniciály*, zavedenie farieb a *iluminácií*, číslovanie strán (*paginácia*) alebo dvojstrán (*foliové číslovanie*), *titul*, *záznam* mena pisára, *scriptoria*, meno zadávateľa, rok vydania knihy, *vázby knihy* a jej ozdoba; kódexovú formu si zachovala *tlačená kniha blokova* aj kniha po objave *knihtlače* v 15.st.; pozri *chrysografia*; *dielo literárne*; *rukopis*, *knižná výzdoba*, tzv. *Cyrilov valec*

2.zbierka zákonov, predpisov, noriem z určitej vymedzenej oblasti; pozri *Codex argenteus*, *Codex Fuldensis*, *Codex Laurentianus* a Ď.

3.kniha zo zložených *hárkov* papiera

4.záväzná právna alebo *etická norma*

5.tzv.*kódexy*

J. de Flanders: Santiago Peregrino (1507)

M. van Reymerswaele: Svätý Hieronym vo svojej študovni (1541)

kódex Drážďanský - geniálna astronómická príručka Mayov na pozorovanie *Venuše*; pozri tzv. *kódexy Mayov*

kódex Elišky Rejčky - rukopis z poč.14.st. s knižnou maľbou (pozri *iluminácia*) pod vplyvom západných umeleckých okruhov; pozri *knižná maľba česká, dielo literárne*

kódex Epternacheus - *Codex aureus Epternacheus*

kódex Grolier - pozri tzv. *kódexy*

kódex Jenský - *Jenský kódex*

Kódex kláštora San Andrés Arroyo - *Beatus d'Urgell/Beatus La Seu d'Urgell/ Beatus San Andrés de Arroyo*

kódex korunovačný - *kódex Vyšehradský*

kódex Madridský - pozri tzv. *kódexy Mayov*

kódex Madridský - *Madridský kódex*

kódex mayský - pozri tzv. *kódexy Mayov*

kódex mixtus - *kódex zmiešaného obsahu*, zložený z rôznych rukopisných jednotiek; *zborník*; pozri *Jenský kódex*

kódex Parížsky - pozri tzv. *kódexy Mayov*

kódex purpurový - *purpurový kódex*

kódex Rabulov - *Codex Laurentianus*

kódex Rosetský - pozri tzv. *kódexy*

kódex strieborný - *Codex argenteus*

kódex Václava z Jihlavy - pergamenová kniha založená 1430 olomouckým mestským písařom Václavom z Jihlavy; zápisy vedené aj nasledovníkmi do 1492; uložená v mestskom archíve v Olomouci; 278 listov formátu 27x38cm; latinsky, neskoršie nemecky a výnimočne česky písaná; zaznamenáva mestské privilégiá, zvyklosti, záležitosti sirôt, vdov, chudoby a špitálov, cechov, dedičské a svadobné záležitosti, zmluvy, zločinnosť, vrátane *kronikárskych* zápiskov (politická situácia v husitskom období na Morave); zdobená na počiatku celostránkovou *ilumináciou* (v jej dolnom rohu zobrazený písař Václav z Jihlavy); poloviny ďalšej stránky zobrazuje troch panovníkov s cisárskou, kráľovskou a markgrófskou korunou; kniha rozdelená na štyri diely, z ktorých každý uvedený veľkou farebnou a zlátenou *iniciálou*; počiatky pododdielov uvedené menšími *iniciálami*; pozri *dielo literárne*

kódex Vyšehradský - *Vyšehradský kódex*

kódex zlatý - *zlatý kódex*

tzv. **kódexy** - indiánske obrazové knihy (forma *leporela* ?); pozri *kódexy Mayov*

tzv. **kódexy Mayov** - sústredené na *astronómiu*; rukopisné knihy (*leporelá*) písané mayským *hieroglyfickým* písmom s bohatou *ilustráciou*; vyrobené zo stromovej kôry a *latexu*, stránky natreté *vápnom*; prakticky všetky zničené počas 16.storočia Španielmi; dochované exempláre až po príchode Mayov na *Yucatán* (10.storočie); predpokladané historické námety nedochované; pozri tzv. *kódexy*; *kódex Drážďanský*, *kódex Parížsky*, *kódex Madridský*, *kódex Grolier*

NOTABENE: mayské *astronomické* pozorovania sú zaznamenané v štyroch kódexoch, *Drážďanskom*, *Parížskom*, *Madridskom* a *kódexe Grolier*; sú v nich výpočty pre nebeské javy niekoľkých tisícročí; pre svoju krehkosť sú zakonzervované a uložené v chránených a stabilizovaných podmienkach; pre štúdium sú určené vysoko kvalitné *kópie*; astronomické pozorovania Mayov sa sústreďujú na *slnovraty*, *rovnodennosti*, východy a západy *Venuše*; škála pozorovaní musela byť však oveľa širšia a svoj odraz mala v mayskej architektúre; v súčasnosti existuje teória o zameraní architektúry v Uxactúne na heliaktické východy súhvezdia *Orion*; toto miesto predstavovalo pre Mayov miesto *stvorenia sveta*; pre Mayov bol dôležitý okamih, keď Venuša po niekoľkodňovej neviditeľnosti po prvý raz zažiarila ako *zornička* krátko pred východom *Slnka*; jej objavenie bolo síce dôležité, ale najdôležitejší však bol okamih, keď sa Venuša úplne stratila z oblohy, a to počas jej hornej *konjunkcie* v dĺžke 90 dní a spodnej konjunkcie v dĺžke 8 dní; vtedy totiž Mayovia očakávali veľké *nešťastia* a *vojny*; preto bol tento okamih Venušinho cyklu osobitne strážený a možno kvôli nemu bola Venuša tak úzkostlivo strážená; najslávnejšou stavbou na pozorovanie Venuše je mayské observatórium Caracol v *Chichén Itzá*, ale tiež je doložené v Uxmale; geniálnou astronomickou príručkou na pozorovanie Venuše je *Drážďanský kódex*; udivujúce sú aj pozorovania *Merkúra*; obieha okolo Slnka v *elipse*, teda z hľadiska pozorovateľa zo *Zeme* sa pohybuje raz rýchlejšie, raz pomalšie; jeho blízkosť Slnku spôsobuje, že nie je dobre viditeľný; napriek tomu si Mayovia dali námahu s výpočtami jeho pohybu; podobne je to i s pohybmi *Marsu*; hoci sa nezachovali priamo budovy na pozorovania Marsu či Merkúra, dochovala sa znalosť ich obehu; je potvrdená v mayských nápisoch a výpočtoch uvedených v kódexoch; Mayovia poznali aj súhvezdia, napr. súhvezdie *Škorpióna* - Tz $\square$ ab; niektoré sú pravdepodobne zobrazené v *Parížskom kódexe*

http://en.wikipedia.org/wiki/Maya_codices

kódexy Mixtécov - písané na *papieri* vyrobenom z kôry *figovníkov* alebo na *koži jeleňov* pokrytej bielou kriedou; zaznamenávajú mytologické a historické deje genealogickej povahy; vo výjavoch sa prejavuje *horror vacui*; prvý dochovaný kódex z roku 1000; iluminované *miniaturami*; podávajú správy o vtedajšom živote

kodrant - pozri *quadrans*

kodzo - *kozo*